תצא ד

א. בסיום הסדרה אויף די פסוקים [1] „זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים . . לא תשכח", זאגן רז"ל [2] אז זכור איז „בפה" און לא תשכח איז „בלב".

עד"ז שטייט אין תו"כ [3] בא „זכור את יום השבת לקדשו" [4] — יכול בלבך כשהוא אומר שמור הרי שמירת לב אמורה הא מה אני מקיים זכור שתהי' שונה בפיך".

דעם צוגלייכען זכירת שבת און זכירת מעשה עמלק געפינט מען אויך בנוגע דעם זמן הזכירה:

ביי זכירת עמלק זאגט דער רמב"ם [5]: מ"ע לזכור תמיד מעשיו הרעים ואריבתו כדי לעורר איבתו שנאמר זכור את אשר עשה לך עמלק. (און ער איז דערנאך מוסיף: „מפי השמועה למדו זכור בפה לא תשכח בלב") — אז „זכור את אשר עשה לך עמלק" איז א שטענדיקע מצוה [6].

[און אפילו לויט די דיעות וואס האלטן [7], אז מצות זכירת עמלק איז חיובה איין מאל, אדער איין מאל א יאר, וכיו"ב — י"ל, אז אויך זיי האלטן [8] אז וועו מען איז מזכיר מעשה עמלק בכל יום [9] איז מען מקיים בכל פעם [10] א מצוה מן התורה [11]].

---

1) יז, יט.

2) ספרי עה"פ. מגילה יח, א. תו"כ ר"פ בחוקותי.

3) שם.

4) יתרו כ, ח.

5) הלכות מלכים פ"ה ה"ה. וראה לשונו בספר המצות מ"ע קפט.

6) ובמנין המצות בתחילת ספר היד (מ"ע קפט) „לזכור מה שעשה לנו עמלק תדיר• שנאמר זכור כו'" ובס' החרדים מ"ע התלויות בפה פ"ד סכ"א כ' בדעת הרמב"ם והסמ"ג שיש מצוה בכ"י לזכור מה שעשה לנו עמלק.

7) ראה רמב"ן כאן. ובחינוך (מצות תרג): ודי לנו בזה לזכור הענין פ"א בשנה או בשתי שנים או שלש כו' ועובר ע"ז ולא זכר וקרא בפיו מעולם וכו' בטל עשה זה. ובמנ"ח שם „ומדברי הרהמ"ח נראה דדי בפ"א כל ימיו". ולדעת כמה ראשונים יש חיוב קריאת פ' זכור מן התורה פ"א בשנה ראה תוס' ורשב"א ברכות יג, א. רא"ש ברכות פ"ז סי' כ (תה"ד סי' קח). תוס' מגילה יז, ב. ובכ"מ. — וראה סה"ש תשמ"ט ח"א ע' 341 הערה 3.

8) ולא מפשינן מחלוקת (ראה שד"ח כללים מע' המ"ם כלל טז. שם כללי הפוסקים סט"ז אות נב. וראה בהנסמן ביד מלאכי כללי שני התלמודים סי' יוד (לענין מחלוקת בבלי וירושלמי). דרכי שלום (נדפס בשד"ח כרך יוד בסופו) כללי הש"ס אות ל' סי' רנז).

9) בשל"ה (חלק תושב"כ סוף פרשתנו): ומצוה גדולה היא לומר פרשה זו בכל יום לקיים מצות זכור (וכן נסדר בסדור אדה"ז). ובמ"א או"ח סי' ס' סק"ב: איתא בכוונות ובכתבים והזכירות הללו הם מ"ע לכן כשיאמר וכו' לשמך הגדול (יזכור) מעשה עמלק. ובשו"ע אדה"ז שם ס"ד: זכירת כו' ומעשה עמלק כו' הן מ"ע של תורה . . וטוב לזכרן אצל ק"ש.

10) ולכאורה כן הוא בכל פעם, אפילו כמה פעמים ביום אחד, ובל' הרמב"ם — תמיד. ולהעיר דמצינו בזה ג' אופנים: א) אכילת מצה בליל א' דפסח. ב) לולב — ד(רק) אנשי ירושלים לולבם בידם כו' (אף) ד„מצוה היא" (סוכה מא, ב ובפרש"י שם וברמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ה). ג) סיפור ביצי"מ — דבליל א' דפסח כל המרבה הי"ז משובח (ודוחה ת"ת) (הגש"פ) ואכ"מ. וראה הגהות בפי' הרד"ל לפדר"א פמ"ד סק"ה.

11) או י"ל: שע"י קיום מצות זכור פ"א בשנה (וכיו"ב) הרי"ז כעין פעולה נמשכת — שהרי זכרון זה פועל שאינו שוכח מעשה עמלק (וראה בהמובא בשו"ת תורת חסד סל"ז ס"ג בשיעור שכחה). ולהעיר מהחיוב דת"ת דזה שאינו יכול לקיים מצות והגית בו יומם ולילה כפשוטו, מקיימו ע"י פ"א שחרית ופ"א ערבית (ראה מנחות צט, ב. הלכות ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד).

•) בכמה כת"י: תמיד.

עד"ז געפינט מען אויך ביי זכירת שבת, וואס עיקר ענינו איז „זכור את יום השבת לקדשו" — ביום השבת[12], זאגט אבער דער רמב"ן[13] „ע"ד הפשט", אז דער פסוק „זכור את יום השבת לקדשו — היא מצוה שנזכור תמיד בכל יום את השבת".

ב. ע"פ הנ"ל קען מען לכאורה מוסיף ביאור זיין אין דעם תנחומא[14] אויף דעם פסוק זכור את אשר עשה לך עמלק: „כאן כתיב זכור ובשבת כתיב זכור שניהם שוין (בתמי') אמר שלמה כו '":

אויך וואס ער זאגט אין פרדר"א[15], אז בשעת משה רבינו האט געזאגט: „זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אמרו לו ישראל משה רבינו כתוב אחד אומר זכור את אשר עשה לך עמלק וכתוב אחד אומר זכור את יום השבת לקדשו האיך יתקיימו שניהם זה זכור וזה זכור" —

וואָרום סיי זכירת שבת און סיי זכירת עמלק איז: א) די זכירה בפה (נוסף אויף דער זכירה בלב), ב) די זכירה תמיד, שניהם שוין — און דעריבער פרעגט מען: „האיך יתקיימו שניהם", וויבאלד אז (לדיעה זו) זיינען זיי ביידע מצות תמידיות.

אבער באמת קען מען אזוי ניט מפרש זיין[16], ווארום אדרבא מען געפינט נאך ענינים וואס זייער זכירה דארף זיין יעדער טאג (ע"ד זכירת[17] יציאת מצרים[18] וכיו"ב)[19], איז מובן אז אפילו וועו צוויי (אדער מער) זכירות זיינען מצות תמידיות זיינען זיי ניט קיין סתירה איינע צו דער צווייטע, ווייל עס איז דא ארט אויף ביידע אדער מער זכירות.

[די זכירה בפה איז דאך פשוט, אז דאס דארף ניט זיין בכל רגע ביום: און אויך די זכירה בלב, אפילו אויב מ'וועט אננעמען אז דאס דארף זיין תמיד בלבו — איז עס אויך ניט קיין שטערונג צו א צווייטער זכירה תמידית בלבו — והראי': עס זיינען דא זעקס מצות[20] וועלכע דער חנוך[21] זאגט אז „חיובן תמידי לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו"][22].

ג. אויך דארף מען פארשטיין וואס דער פרדר"א זאגט אינעם ענטפער פון

---

12) ראה רמב"ם הלכות שבת פכ"ט ה"א. ספר המצות מ"ע קנה.

13) בפי' עה"ת יתרו שם. ובפרש"י „תנו לב לזכור תמיד כו" ובפרש"י עה"פ (בא יג, ג) „זכור את היום הזה — למד שמזכירין יצי"מ בכל יום". וראה מפרשי רש"י שם ובפי' יתרו, שהוא לפי שנאמר הלשון „זכור" בל' מקור. ובספורנו יתרו שם: הי' תמיד זוכר את יום השבת . . בימי המעשה כמו זכור את אשר עשה לך עמלק. וראה אוה"ת פ' זכור ע' א'תשצז.

14) פרשתנו ז.

15) פמ"ד. וראה הרד"ל שם.

16) נוסף ע"ז — שאז אינו מובן התירוץ שבפדר"א שם. וראה לקמן בפנים.

17) ראה שו"ת שאג"א סי' יג שקו"ט אם זכירה זו צ"ל בפה (וראה שם בסוף הסי').

18) להעיר מהשייכות דעמלק וזכירת יצי"מ: דרמ"צ צה, ב ואילך. ובכ"מ. ולהעיר דזכירה זו בליל טו בניסן הושווה לזכור את יוה"ש לקדשו (רמב"ם הל' חומ"צ פ"ז ה"א ובסהמ"צ שלו מ"ע קנז). וראה פסחים קיז, ב. שמו"ר פי"ט, ז. הרמב"ם והמכילתא דרשב"י (להרב כשר) ע' סא־סב. וש"נ. לקו"ש חכ"א ע' 68 ואילך.

19) וראה רמב"ן בהשלמות לסהמ"צ מ"ע ז. מ"א ושו"ע אדה"ז שם.

20) להאמין בשם, שלא להאמין לזולתו, ליחדו, לאהבה אותו, ליראה אותו, שלא לתור אחר מחשבת הלב ועיניים העינים.

21) באגרת המחבר בריש ספר החינוך (בסופו).

22) ברד"ל לפדר"א שם מפרש כוונת הפדר"א (כבתנחומא כאן), שר"ל שלא הי' כדאי לעשות לו זכרון לעולם, אבל מפשטות הלשון בפדר"א „האיך יתקיימו שניהם זה זכור וזה זכור", משמע (דלא רק שאינו כדאי אלא) שאי אפשר.

משה רבינו: „א״ל משה לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ זה כוס וזה כוס, זכור לשמור ולקדש את יום השבת שנאמר זכור את יום השבת לקדשו וזה זכור לעונש״ —

א) ווי אזוי ווערט אט די שאלה — ווי קענען זיין ביידע זכירות צוזאמען — פארענטפערט מיט׳ן תירוץ פון משה רבינו?

ב) איז וואס באשטייט דער דמיון צו כוס של קונדיטון ושל חומץ.

ג) וואס איז דער דיוק „זה כוס וזה כוס״.

ד) וואס איז ער דא מחדש, אז שבת איז „זכור לשמור ולקדש כו׳ וזה זכור לעונש״ — עס איז דאך מפורש אין די ציוויים מלכתחילה אז דער תכלית פון זכירת עמלק איז בהיפך פון „זכור את יום השבת״.

ד. דער ביאור בזה:

אין מצות בכלל זיינען דא דריי סוגים: מצות שבמעשה, מצות שבדבור, און מצות שבמחשבה. און די שלימות אין קיום המצות איז, אז אויך מצות שבמעשה זאלן זיין מיט כוונת ומחשבת האדם; און לאידך: אויך מצות שבדבור ובמחשבה זאלן פועל זיין אויף דעם מענטשן ביז אין מעשה בפועל [23],

וע״ד אמונה שבלב — וואס דארף פועל זיין קיום כל המצות, וכמחז״ל•[23] בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחי׳.

צווישן אט די מצות (שבדבור ובמחשבה) גופא זיינען אויסגעטיילט די מצות וואס ענינם איז זכרון — וואס אפילו וועז דער זכרון דארף זיין בדבור, איז אבער תוכנו ותכליתו מחשבה וכוונת האדם; אמיתית הזכרון איז ניט דער דערמאנען בפה (ובמחשבה — עוברת) דעם ענין הנזכר, נאר אז דאס זאל עם „דערנעמען״, זיין גאנצן מהות, ער לעבט איבער דעם ענין וואס ער איז זוכר [24]. וכמובן אויך פון לשון הרמב״ם בנוגע זכירת עמלק [25] אז דאס דארף ברייגען דערצו אז „נעורר הנפשות במאמרים להלחם בו״.

און דעריבער שטעלט זיך די שאלה: ווי קען זיין א זכרון (מצב והתעוררות הנפשות) צוזאמען פון אזעלכע צוויי ענינים הפכיים, ווי שבת און עמלק? בשלמא ביי די זעקס דערמאנטע מצות אמונת ה׳ אהבתו ויראתו כו׳ איז ביי זיי שייך א זכרון תמידי וואס איז זיי כולל צוזאמען, וויבאלד זיי זיינען אלע פון איין סוג ותוכן (התקשרות צום אויבערשטן דורך אמונה, אהבה ויראה [26] וכו׳); משא״כ שבת און עמלק זיינען דאך בתוכנם גאר ווייט איינער פון צווייטן, ביז — הפכים מן הקצה אל הקצה:

דער תוכן פון זכרון יום השבת איז אז דורך דעם „נזכור מעשה בראשית בכל עת ונודה בכל עת שיש לעולם בורא״ [27], און ווי דער חנוך [28] זאגט: „נקבע בלבבנו אמונת חידוש העולם כי ששת ימים עשה ה׳ כו׳״.

---

23) להעיר מלקו״ת ר״פ פנחס. וראה ספר הגלגולים פ״ד.

•23) מכות כד, א.

24) וכאותו שנתעלף בזכרו איך שהלך למלך (לקו״ד ח״א קסד, א ואילך). וראה דרמ״צ מצות זכירת מעשה עמלק בסופו (צח, ב ואילך). אוה״ת שם ע׳ א׳תשצו ואילך.

25) סהמ״צ מ״ע קפט.

26) להעיר מספרי (ואתחנן ו, ה) שאין לך אהבה במקום יראה כו׳ אלא במדת הקב״ה בלבד.

27) רמב״ן יתרו שם.

28) מצוה לא.

ד.ה. דער זכרון פון יום השבת באַ־שטייט אין דעם וואָס מען געדיינקט שטענדיק אַז דער אויבערשטער האָט באַשאַפן די וועלט און ער איז מחדש בכ״י תמיד מעשה בראשית, ובמילא איז מובן אַז אין דעם זכרון וועט דערהערט און דערפילט ווי דער אויבערשטער איז דער שליט און בעה״ב אויף וועלט און אויף אַלץ וואָס אין וועלט.

עמלק, וואָס זיין ענין איז דאָך, בל׳ הידוע [29] „יודע את רבונו ומתכוין למרוד בו״; ד.ה. ניט בלויז וואָס ער ווייס וועגן דער מציאות פון אלקות, נאָר נאָכמער, ער ווייס אַז דער אויבערשטער איז רבונו, אַ בעה״ב אויף עם, אויף דער וועלט און פונדעסטוועגן איז ער „מכוין למרוד בו״; זיין גאַנצע כוונה און פעולה איז צו מורד זיין אין אלקות, צו שולל זיין די שליטה פון אויבערשטן.

ובמילא בשעת עס דאַרף ביי אידן זיין די זכירה פון עמלק, הגם אַז דער מכוון אין דעם איז צו שולל זיין דעם ענין פון עמלק — און ווי דאָס איז כפשוטו, אַז דער תכלית פון „זכור את אשר עשה״ איז: „תמחה את זכר עמלק״ [30] — אַבער עס מוז זיך הערן אין זכרון אַז ע״פ תורה איז דאָ אַ מציאות פון אַ מרידה בה׳ (וואָס דאָס מאַכט אויף די מציאות פון מצות „תמחה״), איז עס אַ זכרון הפכי פון זכרון דשבת.

און דאָס האָבן אידן געטאָנה׳ט: „האיך יתקיימו שניהם זה זכור וזה זכור״: וויבאַלד ביי ביידע דאַרף זיין אַ זכירה אמיתית, איז ווי קען זי באַשטיין פון צוויי נושאים הפכים, דעם זכרון פון יום השבת וואָס דאַרף דורכנעמען דעם גאַנצן מהות פון אַ אידן מיט׳ן הרגש אַז דער אויבערשטער איז אַ בעה״ב פון דער גאַנצער וועלט, און ביחד עם זה זאָל ער געדיינקען באמתית אַז ס׳איז דאָ אַ מציאות עמלק, וואָס איז מורד אין דער שליטה פון דעם אויבערשטן אויף וועלט [31].

ה. אויף דעם האָט משה רבינו געענטפערט: „לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ זה כוס וזה כוס זכור לשמור ולקדש . . וזה זכור לעונש״.

והביאור: אין חומץ [32] געפינט מען צוויי ענינים הפכיים: דאָס איז אַ זאַך וואָס איז ניט ראוי לשתי׳; ולאידך, זאָגן חז״ל [33] אַז חומץ איז משיב את הנפש. נאָכמער: מ׳געפינט בכמה מקומות [34] אַז חומץ ווערט אַנגענומען ניט ווי אַ מציאות בפני עצמה, נאָר ווי אַ זאַך וואָס קומט פון יין.

אין פנימיות הענינים מיינט עס: אויך עמלק (חומץ) האָט אַ שרש בקדושה, ד.ה. דאָס גופא, אַז עס זאָל קענען זיין אַ מציאות פון „מכוין למרוד בו״, בעת אין דער אמת׳ן איז „אין עוד מלבדו״, איז

---

29) תו״כ בחוקותי כו, יד (הובא בפרש״י שם). רש״י נח י, ט. לך יג, יג. — בהנ״ל לא נאמר זה על עמלק, אבל בכ״מ בדא״ח מבואר זה על עמלק. ובדרמ״צ (יג, ב. צה, א) ארז״ל עליו יודע כו׳. ועד״ז בד״ה זכור תרס״ה רפ״ג.

30) ראה חינוך כאן (מצוה תרג) בהטעם דנשים פטורות מזכרון עמלק. וראה לשון הרמב״ם בסהמ״צ (מ״ע קפט). וראה ביאור הריי״ף לרס״ג (מ״ע נט) לדעת הבה״ג וסיעתו דהזכירה הוא חלק ממצות מחי׳.

31) וראה לקו״ש חי״ד ע׳ 86 ואילך ביאור התמי׳ איך אפשר למחות זכרון של עמלק בשעה שנצטווינו זכור את אשר עשה לך עמלק.

32) להעיר מדיני ברכת חומץ — או״ח סר״ב ור״ד. ובברה״נ פ״ז ס״ב וד׳.

33) יומא פא, ב. וראה ברכות ה, ב.

34) כדמוכח גם מברכת חומץ „מפני שנשתנה לקילקול״ (שו״ע אדה״ז או״ח סי׳ רד ס״ב. ברה״נ שם ס״ב). וראה דמאי פ״א מ״א (רע״ב שם). פסחים מב, ב.

דאָס מצד דעם כח פון אויבערשטן [35] וואָס ער איז כל יכול. אָבער דער גילוי פון דעם שרש אלקי פון עמלק [36] טוט זיך אויף דורך דעם וואָס מ'איז מבטל ומוחה דעם „מכוין למרוד בו" פון עמלק — עס ווערט דעמאָלט נתגלה זיין שרש פנימי, אז אויך אָזאָ מציאות וואָס איז „מכוין למרוד בו" איז ניט קיין סתירה צו אלקות [37].

ויומתק זה — ובהתאם צום כלל [38] כל דאסר לן רחמנא שרא לן כוותי' — געפינט מען מעין זה להבדיל אין קדושה: קא מיפלגי [39] במתיבתא דרקיע כו' הקב"ה אומר כו' מתיבתא דרקיע אמרי כו'.

און דאָס האָט משה רבינו געזאָגט „לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חומץ זה כוס וזה כוס כו'": דאָס וואָס עס קען זיין די זכירה פון עמלק צוזאַמען מיט זכירה פון יום השבת איז עס דערפאַר, ווייל ביידע זיינען אָן ענין פון „כוס" — א כלי קיבול צו נעמען דורכדעם דעם גילוי פון קדושה און אלקות, ווייל אויך עמלק האָט א שורש אין קדושה כנ"ל, אָבער פונדעסטוועגן איז „לא דומה . . זכור לשמור ולקדש . . וזה זכור לעונש", ד.ה. דער גילוי אלקות ביי זכירת שבת איז בו בעצמו: „זכור לשמור ולקדש את יום השבת" — דער „זכור" גופא טוט אויף די קדושה, דער גילוי פון אחדות ה'; אָבער דער גילוי אלקות דורך זכירת עמלק ווערט אויפגעטאָן דוקא דורך זכור לעונש [40], דורך מבטש און מבטל זיין די תנועה פון „מכוין למרוד בו" [41].

און דעמאָלט ווערט נתגלה דער „כוס של חומץ" ווי אויך „חומץ" איז א זאָך וואָס איז משיב (מגלה) את הנפש, וואָרום דוקא דורך זכירת עמלק ווערט נתגלה אָז אויך דער ענין פון עמלק קומט (דוקא) מצד דעם כח הבל"ג פון אלקות [42].

דאָס איז מיוסד ומתאים צום ביאור פון דעם אַלטן רבי'ן אין תניא [43], אָז ס'זיינען דא „שני מיני נחת רוח", אזוי ווי אין מטעמים גשמיים זיינען פאַראַן שני מיני מעדנים: איינער פון מאכלים ערבים ומתוקים און דער צווייטער פון „דברים חריפים או חמוצים", נאָר זיי זיינען „מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב את הנפש": וואָס דאָס איז וואָס עס שטייט [44] „כל פעל ה' למענהו וגם רשע ליום רעה פי' שישוב מרשעו ויעשה הרע שלו יום ואור

35) להעיר מסנהדרין (סז, ב. חולין ז, ב) אין עוד מלבדו אפילו כשפים (שמכחישין כחו שלמעלה). ובני עמלק מכשפין היו (פרש"י בשלח יז, ט (בסופו)).

36) ולהעיר שאף שראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד (ולא כשאר אומות), מ"מ מבני בניו של המן (עמלק) למדו תורה ברבים (הובא ונתבאר בד"ה ראשית גוים תר"פ וראה ד"ה זכור תרס"ה פ"ו).

37) ראה עד"ז לקו"ש ח"ה ע' 66 ואילך והערה 79 שם.

38) חולין קטו, ב.

39) ב"מ פו, א. נתבאר בלקו"ת תזריע כב, ג ואילך.

40) להעיר מד"ה זכור שם (ושם ספ"ז. רד"ה ראשית גוים שם): „דאיבודו זהו תיקונו".

41) ראה ד"ה והי' כאשר ירים תר"פ פ"ד דבקליפת עמלק מאחר שאינו לתאותו כו' ומאיר בו אור השכל הרי מצד זה בנקל יותר לבטלו מהו' אומות — ז' מדות רעות.

42) עפ"ז יומתק ההמשך להתחלת הענין בפדר"א „אחר ארבעים שנה רצה משה להזכיר לישראל . . זוכרים אתם שאמרתם במדבר היש ה' בקרבנו אם אין אלא אמר משה כו' אני אומר להם מעשה עמלק". שכונתו בזכירת מעשה עמלק הי' להזכירם על אלקות כו'.

43) פכ"ז.

44) משלי טז, ד.

למעלה", ד.ה. אויך דער „פעל" פון רשע, וואָס אויך דאָס איז „פעל ה'", איז בכדי „שישוב מרשעו ויעשה הרע שלו יום ואור".

ו. און פון דעם קומט ארויס אַ הוראה צו יעדן אידן בעבודה, און איז ביידע קצוות:

בשעת אַ איד שטייט אין אַ הויכער מדריגה, אין אַ דרגא פון יום השבת[45], וואָס איז קודש לה', קען ער טראַכטן אַז ער דאַרף ניט האָבן קיין שום זהירות, וויבאַלד ער איז בבחי' קודש און ער האָט ניט צו טאָן מיט עובדין דחול[46] — אויף דעם קומט די הוראה, אַז צוזאַמען מיט שבת דאַרף זיין זכירת עמלק. וואָרום וויבאַלד אַז עמלק האָט אַ שרש בקדושה, איז אפילו ווען מ'שטייט אין אַ העכערן מעמד ומצב, דאַרף מען האָבן אַ זהירות יתירה, אַז עס זאָל ניט פועל'ן אויף אים קליפת עמלק — אַ תנועה (בדקות עכ"פ, מחוי במחוג[47] כו') פון מרידה בהקב"ה.

און לאידך: אפילו אַזאַ איד וואָס עס דוכט זיך עם אַז ער איז אַראָפגעפאַלן אַזוי נידעריק ביז צו בחי' עמלק, טאָר ער זיך ניט מייאש זיין און דאַרף וויסן, אַז וויבאַלד אויך עמלק האָט אַ שרש אין קדושה, קען ער פון אים מאָכן אַ „כוס של חומץ" וואָס איז משיב את הנפש — וכיתרון האור מתוך החשך[48]. ובמילא אויך די הוראה אַז אויך ער קען האַלטן ניט בלויז ביי זכירת עמלק (זכור לעונש), נאָר צוזאַמען דערמיט אויך „זכור לשמור ולקדש את יום השבת" — ביי דער דרגא פון קודש לה' — און נאָכמער, ער איז מקדש את יום השבת, מער ווי שבת איז מקדשי וקיימא[49].

(משיחת ש"פ תצוה, פ' זכור, תשל"ב)

---

45) ולהעיר דת"ח נקרא שבת (זח"ג כט, א).

46) ויתרה מזה — הם אסורין בשבת (ראה שו"ע אדה"ז ר"ס שח. שם סש"ו סי"ח. סשכ"ד ס"ב).

47) ראה חגיגה ה, ב.

48) ובזה מעלה יתירה וע"ד משכ"כ בזהר (ח"ב סז, ב. סת, א) דרק לאחר שבא יתרו — כומר לע"ז (מכילתא ר"פ יתרו. שמו"ר פ"א, לב) ואמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים „לבתר יהב אורייתא בשלימו". ולהעיר דמה שמועה שמע ובא — מלחמת עמלק (מכילתא ופרש"י ר"פ יתרו. זבחים קטז, א). וראה אוה"ת פרשתנו ע' תתריח.

49) ראה ברכות מט, א. ביצה יז, א. נתבאר בתו"א סט, ג ואילך. אוה"ת בהר ע' תריא ואילך. ד"ה את שבתותי ה'ש"ת.